

05.11.2020

Distantsõppe korraldamisest

Haridus- ja Teadusministeerium tunnustab õpilasi, vanemaid, õpetajaid, haridusasutuste juhte ja pidajaid keerulises olukorras õppe läbiviimisel. Haridusasutuste kujundatud e-õppe (edaspidi käesoleva dokumendi tähenduses *distantsõpe*) praktika on andnud väärtuslikke teadmisi selle kohta, kuidas ebaharilikus olukorras hakkama saada.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 37 lõike 5 kohaselt on hariduse andmine riigi järelevalve all. Kuigi hariduse andmine on sõltuvalt haridusastmest riigi ja kohaliku omavalitsuse ülesanne, vastutab kvaliteetse hariduse kättesaadavuse eest Haridus- ja Teadusministeerium, kes peab tagama tõhusa järelevalve ning õppekorralduse ka koroonakriisi leviku tõkestamise tingimustes. Haridus- ja Teadusministeerium analüüsib järjepidevalt haridusasutustes toimuvat, sealjuures olukordi, kus on kahtlus, et koroonaviiruse tõkestamiseks on rakendatud ebaproportsionaalseid meetmeid. Sellisel juhul võtame haridusasutustega ühendust, täpsustame tekkinud olukorda ja arutame läbi vajaduse õppekorralduse muutmiseks nii, et see oleks kooskõlas õigusaktidega.

Haridus- ja Teadusministeerium on koondanud õiguslikud alused distantsõppe läbiviimiseks haridusasutustes ning täiendavad soovitusel, mis tuginevad haridusasutuste senisele praktikale. Käesolev dokument keskendub eelkõige põhi- ning keskharidust võimaldavatele haridusasutustele.

Distantsõppe õiguslik alus

Distantsõppe õiguslik korraldus tuleneb põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi *PGS*) § 24 lõikest 5, mille kohaselt **juhendatud õpe** on kooli määratud viisil toimuv õpe, mida võib korraldada e-õppena. Lisaks sätestavad riiklikud õppekavad võimaluse korraldada õpet virtuaalses õppekeskkonnas.

Distantsõppe rakendamisel peab arvestama järgmiste põhimõtetega:

1. Distantsõppele osaline või täielik üleminek koroonaviiruse leviku tõkestamiseks eeldab, et distantsõppe korraldus kirjeldatakse **kooli õppekavas, päevakavas ning kodukorras**. Kuivõrd tegemist on PGS-ist tulenevate kohustuslike dokumentidega, siis peab nende muutmisel arvestama õigusaktidega kehtestatud reegleid. Õppekava ja kodukorra muudatused kehtestab direktor, kuid enne kehtestamist **tuleb need esitada** arvamuse avaldamiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Kui haridusasutus on juba üle läinud distantsõppele, tuleb need dokumendid ja sisuline õppekorraldus viia kooskõlla käesolevas dokumendis kirjeldatud põhimõtetega.

2. **Kui otsus tehakse selleks, et tõkestada tuvastatud koroonaviiruse levikut, tuleb distantsõppele ülemineku otsus eelnevalt kooskõlastada Terviseametiga.** Terviseamet on pädev hindama koroonaviiruse edasist leviku riski ning soovutama koroonaviiruse leviku tõkestamiseks sobilikke ja põhjendatud meetmeid. Distantsõpet koroonaviiruse leviku tõkestamiseks võib rakendada üksnes äärmise vajaduse korral ja lühimaks hädavajalikuks ajaks. Distantsõpet ei tohiks rakendada kauem, kui 10 kalendripäeva, mille järgselt peab uuesti hindama distantsõppe vajadust. Kui distantsõppe vajadus tuleneb ennetavatest meetmetest (näiteks hajutamine), võib eelnevalt konsulteerida Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

3. Haridusasutuse juht peab tegema **koostööd** pidajaga, sest **pidajal on seadustest tulenev ülesanne tagada oma haridusasutustele igakülgne tugi õppekorralduse tagamisel. Pidaja vastutab tervikuna õppekorralduse eest.** Lisaks tuleb arvestada sellega, et osapooltele (töötajad, õpilased, vanemad) jääks **piisav aeg uue olukorraga arvestamiseks**. Vältida tuleb olukorda, kus haridusasutus viiakse distantsõppele üle üksnes ühe päevaga, välja arvatud juhul, kui selline nõue on tulnud Terviseametilt.

4. **Kodukorras** tuleb kirjeldada erisused, mida kohaldatakse õpilaste ja töötajate, samuti kõrvaliste isikute liikumisele ning hügieenireeglitele. **Kodukorras tuleb sätestada kõik rakendatavad füüsilised või muud meetmed koroonaviiruse leviku tõkestamiseks.** Kodukorras tuleb sätestada, kuidas haridusasutuses rakendatakse Terviseameti poolt ette nähtud meetmed. Soovitame mitte võtta kasutusele karmimaid meetmeid, kui riiklikul tasandil ette nähtud, sest täiendavad meetmed ei pruugi olla õiguspärased.

5. Päevakava peab kajastama õppetegevuste ning õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste, nagu pikapäevarühmas, ringides ja stuudiotel korraldatavate tegevuste järjestust ja ajalist kestust. See tähendab, et päevakavas tuleb kehtestada ka **õppekavaväliste tegevuste korraldamisega seotud erisused distantsõppe ajal.**

6. Õppekorralduslike muudatuste tegemise ja dokumentide muutmise vajadus **peab olema kaalutletud ja osapooltele selgitatud. Oluline on, et info jõuaks kõigini, kes uue olukorraga kokku hakkavad puutuma.** Distantsõppe rakendamise otsus peab **olema proportsionaalne ning seda otsust ei tohi teha kergekäeliselt.** Selle otsusega ei kao ära pidaja vastutus kvaliteetse hariduse tagamisel. Samuti ei muutu kehtetuks teised ülesanded, mis tulenevad erinevatest õigusaktidest. Arvestada tuleb sellega, et nende ülesannete täitmine muutub distantsõppe tingimustes pigem veelgi keerulisemaks, kui tavapärasel olukorras.

7. Distantõppe edukaks rakendamiseks tuleb kõikidele õpilastele tagada arenguks sobiv **õppekeskkond**. See tähendab, et õppeks vajalike vahendite, sealhulgas arvutite või teiste tehnoloogiliste vahendite kasutamine peab olema kõikidele õpilastele tagatud. **Kui seda ei ole võimalik tagada, siis ei saa distantõpet läbi viia.** Distantõppe korraldamisel võib olla pikaajaline mõju õpilaste õppetulemustele. Oluline on jälgida, et ka distantõppel arvestataks õppijate vajaduste ja võimetega. Samuti, sätestab PGS § 44 lõige 1, et koolil on kohustus tagada õpilase koolis viibimise ajal tema vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse. Kui haridusasutuse otsusel korraldatakse õpe selliselt, et see ei toimu haridusasutuse hoones, vaid mujal (sh nt muuseumis, looduses jne) või virtuaalses keskkonnas, peab läbi mõtlema ka selle, kuidas on õppe ajaks tagatud tervise kaitse.

8. **Õpilastel on õigus saada juhendatud õpet.** See tähendab, et elektroonilisi lahendusi kasutades ei tohi tekkida olukorda, kus õpilastele üksnes jagatakse õppeülesanded kätte ning määratakse tähtaeg, millal need peavad olema üles laetud nõutud keskkonda. **Distantõppe puhul tähendab juhendatud õpe seda, et õpilastele on antud selged õpijuhised kust, mida ja kuidas õppida, milliseid õpistrateegiaid kasutada, kust leida lisamaterjale ja õppimise tuge. Samuti tuleb anda tagasisidet õppimise kohta, näiteks mis õnnestus hästi, millised olid vead ja millest need võivad olla tingitud ja mida teha selleks, et tehtud vigu parandada ja õpitavast paremini aru saada. Distantõppe puhul tuleb jälgida, et juhendatud õpe oleks õppetunni ajal tagatud.** Õpilasele peab olema tagatud võimalus individuaalseks suhtluspõhiseks juhendamiseks ja tagasisideks.

9. **Distantõppe ei sobi kõikidele õpilastele.** Distantõpet ei ole võimalik läbi viia koolieelses lasteasutuses. Hariduslike erivajadustega laste puhul on rangelt soovituslik distantõpet mitte rakendada, välja arvatud juhul, kui vanem on selleks andnud nõusoleku. Läbi peab mõtlema, kuidas tagatakse haridusliku erivajadusega lapse õpetamine temale kõige soodsamal viisil. Lisaks ei ole distantõpet soovitatav läbi viia põhikooli I ja II astmes ning teistes kooliastmetes õpilaste suhtes, kellele distantõppe ei sobi ja kelle õppetulemused võivad distantõppe tõttu oluliselt langeda. Vähesese iseseisva õppimisoskusega õpilased vajavad juhendatud õppimist. Iseseisva õppimisoskuse arendamiseks on vajalik kontakt täiskasvanuga, et arendada välja iseseisvaks õppimiseks piisavad oskused. Distantõppe rakendamisel peab tagama õpilastele suurima võimaliku ja vajaliku abi, õppe juhendamise ning toetuse.

10. **Distantõppe korraldamine ei saa langeda õpilase perele.** Kuivõrd tegemist on uudse olukorraga, siis võivad ka vanemad vajada selgitusi, kuidas distantõpet kodus läbi viia. Distantõppe võib vanematele kaasa tuua ebaproportsionaalse majandusliku koormuse, mis ei ole õigisaktidega kooskõlas. Õppekavajärgse õppe ajal ei saa haridusasutus ühepoolselt panna lapsevanemale vastutust, mida seadusest tulenevalt temale pandud ei ole. Seega on asjakohane **küsida distantõppe rakendamiseks lapsevanemate nõusolekut** ja kinnitust selle kohta, et nad on valmis võtma vastutuse õpilase tervise ja turvalisuse tagamise eest koolipäeva vältel. Kui lapsevanemad valdavalt selleks nõusolekut ei anna või õpilasele ei ole tulenevalt näiteks tema erivajadustest võimalik tagada vajalikku õppekeskkonda väljaspool haridusasutust, ei tohiks distantõpet läbi viia.

11. Haridusasutusel tuleb tagada õpilastega kontakt ja pöörata õpilastega suhtlemisele suuremat tähelepanu kui tavaolukorras. Soovitav on korraldada klassijuhatajatunde tavapärasest sagedamini. Eriti oluline on jälgida õpilaste vaimset tervist ning toimetulekut. Kohaliku omavalitsuse üksus peab olema valmis pakkuma võimalikku abi õigusaktides sätestatud korra kohaselt.

12. Distsantsõpe ei vabasta teiste PGS-ist tulenevate ülesannete täitmisest. See tähendab, et vajadusel tuleb tagada tugiteenuste ja teiste **teenuste kättesaadavus**. Samuti tuleb läbi mõelda, kuidas tagatakse vajadusel õpilaste toitlustamine.

13. Haridusasutustel tuleb tagada koolitervishoiuteenus PGS-is ette nähtud korras. Õpilase võib haigeks tunnistada üksnes haridusasutuses töötav tervishoiutöötaja, perearst või õpilase seaduslik esindaja. Vältida tuleb õpilaste häbimärgistamist ning põhjendamatuid kahtlustusi. Praktikast on ilmnenuid juhtumeid, kus distantsõppele on suunatud terveid õpilasi, kes ise ei ole koroonaviirusesse nakatunud, kuid on olnud lähikontaktis koroonaviiruse lähikontaktsega. Selline praktika ei ole Vabariigi Valitsuse otsustega kooskõlas. Palume haridusasutustel jälgida tähelepanekult otsuseid, mida teeb Vabariigi Valitsus eneseisolatsiooni kohustuste täitmise osas.

14. Haridusasutustes tuleb tagada andmekaitset reguleerivate õigusaktide nõuete täitmine. Kui tekib kahtlusi isikuandmete töötlemise nõuete rakendamise osas, tuleb ühendust võtta pidaja andmekaitse spetsialistiga. Oluline on, et haridusasutustes on kehtestatud andmete töötlemise põhimõtted. Samuti tuleb kirjeldada infoturbe- ning andmekaitsealased riskid ning meetmed nende maandamiseks (isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses mõjuhinnang). Kaardistada tuleb õppeks sobivad veebikeskkonnad. Tagada tuleb asjakohane ja kaasajastatud infoturbekord. Palume järgida Andmekaitse Inspeksiooni 07.10.2020 ringkirjas kehtestatud põhimõtteid distantsõppe läbiviimisel¹.

---

¹ https://www.aki.ee/sites/default/files/seired/ringkiri_koolidele_distsantsope_jm_07.10.20_1.pdf